

Mottagare

Hälso- och sjukvårdsnämnden

RS Remiss. Motion. Öppna en ungdomsmottagning på Hemse

Förslag till beslut

- Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige att avslå motionen.

Sammanfattning

Sara Lidqvist (KD) och Gisela Wood (L) yrkar i en motion att

- förutsättningarna för att inrätta en ungdomsmottagning på Hemse utreds.
- de samhällsekonomiska förutsättningarna för en ungdomsmottagning på Hemse utreds.
- tidpunkt för öppnandet av en ungdomsmottagning på Hemse föreslås.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har fått motionen skickad till sig på remiss från regionstyrelsen.

Ungdomsmottagningen är en mottagning för ungdomar upp till 23 år med låg tröskel, det vill säga att ingen fråga är för liten eller för stor för att söka sig dit. Att besöka ungdomsmottagningen kan vara den första kontakten en ungdom tar med hälso- och sjukvården på eget initiativ utan vårdnadshavare och kan därmed lägga en viktig grund för framtida vårdkontakter och upplevelser.

Idag finns det en ungdomsmottagning på Gotland och den finns i Visby. Grundbemanningen på ungdomsmottagningen i Visby utgörs av fem personer (två barnmorskor, en kurator, en sjuksköterska och en undersköterska). Tjänstetrymmet har under 2024 varit utökat med en kuratorstjänst finansierad med statliga medel men då finansieringen för 2025 är osäker valde den medarbetaren att säga upp sig och slutade i augusti.

Statistiken visar att det främst är gymnasieungdomar som besöker ungdomsmottagningen och idag finns det endast gymnasieskolor i Visby. Under 2023 hade ungdomsmottagningen 3 938 besök fördelat på 1 603 individer, kvinnorna stod för 3 579 besök och männen 353 besök.

I Hemse finns en barnmorskemottagning som är samlokaliserad med vårdcentralen men med egen ingång. Enligt motionärerna skulle en ungdomsmottagning i Hemse med fördel kunna husera i de lokalerna de tider

som barnmorskemottagningen inte använder lokalerna. Enligt ansvarig chef för barnmorskemottagningen och ungdomsmottagningen används lokalen och är inte ledig någon vardag. På barnmorskemottagningen finns 100 procent tjänstetrymme för barnmorska och ungdomar är välkomna dit även om huvudmålgruppen är gravida. På barnmorskemottagningen utförs samma barnmorskeuppgifter som på ungdomsmottagningen. Barnmorskemottagning finns även i Slite och i Visby.

Ungdomsmottagningen är en av några få verksamheter inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen som inte är en lagstadgad verksamhet, men bedöms som mycket viktig. Dock har hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att göra stora besparingar och har inte möjlighet att prioritera en ökad ambitionsnivå i verksamheten. Därmed föreslår hälso- och sjukvårdsförvaltningen att motionen avslås.

Ärendebeskrivning

Ungdomsmottagningen besöker högstadieskolorna på Gotlands landsbygd med olika temaföreläsningar för eleverna. Elever i årskurs 7 får på vårterminen en föreläsning om HBTQI+ och årskurs 9 på höstterminen om sex, lust och samtycke. De har även drop in-mottagning på skolorna i samband med föreläsningarna. Omkring 30 klasser nås per läsår. Elever i årskurs 8 erbjuds ett studiebesök på ungdomsmottagningen i Visby.

När ungdomsmottagningen började få statsbidrag utökades det förebyggande arbetet till att omfatta även högstadieskolorna i Visby. Då nåddes omkring 80 klasser under ett läsår. Sedan år 2021 är två av ungdomsmottagningens medarbetare ute på dessa skolbesök två halvdagar i veckan. Som en konsekvens av att den projektanställda kuratorn valt att avsluta sin anställning i augusti 2024 kommer ungdomsmottagningen att återgå till att enbart erbjuda besök med föreläsningar i landsbygdsskolorna och inte på skolorna i Visby. Statistiken visar att majoriteten av de som besöker ungdomsmottagningen är gymnasieungdomar och de skolorna finns endast i Visby.

Alla skolelever har också tillgång till elevhälsovård vilket i vissa fall kan komplettera ungdomsmottagningens verksamhet eller kan vara en första kontakt som sedan hänvisar ungdomen vidare.

Folkhögskolan på Gotland finns på två platser på ön vilket är i Fårösund och i Hemse. De har ingen laglig skyldighet att erbjuda hälsovård men skolorna delar på en 50 procentig kuratorstjänst. I övrigt kan eleverna söka sig till vårdcentral, barnmorskemottagning eller ungdomsmottagning som övriga medborgare.

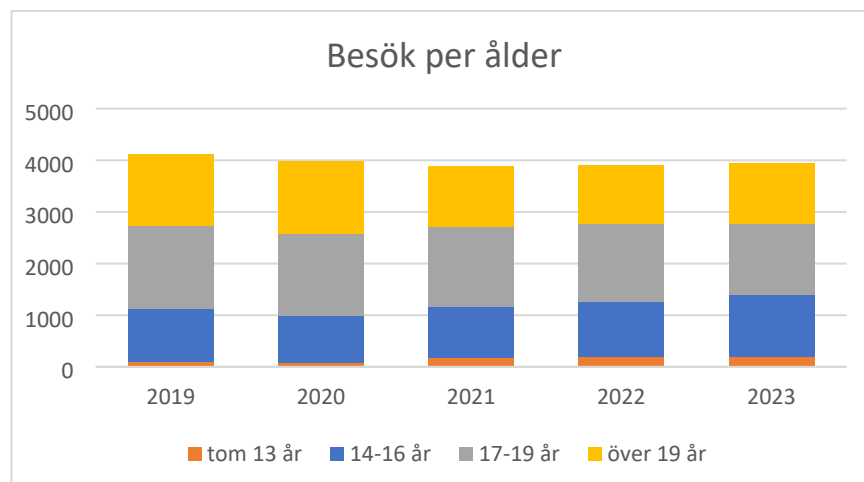
De vanligaste besöken som görs på ungdomsmottagningen avser samtal och preventivmedelsrådgivning. Därutöver utgörs besöken av provtagning, graviditetstest, venereologisk kontroll, receptförnyelse eller annan besöksorsak. Det är ett högt söktryck till ungdomsmottagningen och i dagsläget är det flera veckors väntetid för ett besök hos kurator.

Under 2023 hade ungdomsmottagningen 3 938 besök fördelat på 1 603 individer. Majoriteten av besöken sker fysiskt och endast 298 ungdomar valde ett video- eller telefonmöte under år 2023. Under Covid-19-pandemin ökade antalet video- och telefonmöten för att sedan minska igen. Antalet kvinnor är överrepresenterade vad gäller besök och majoriteten av besökarna är i gymnasieåldern. En liten andel är folkbokförda på annan plats än Gotland (267 individer år 2023) och kan utgöras av studenter, turister eller andra som vistas på ön.

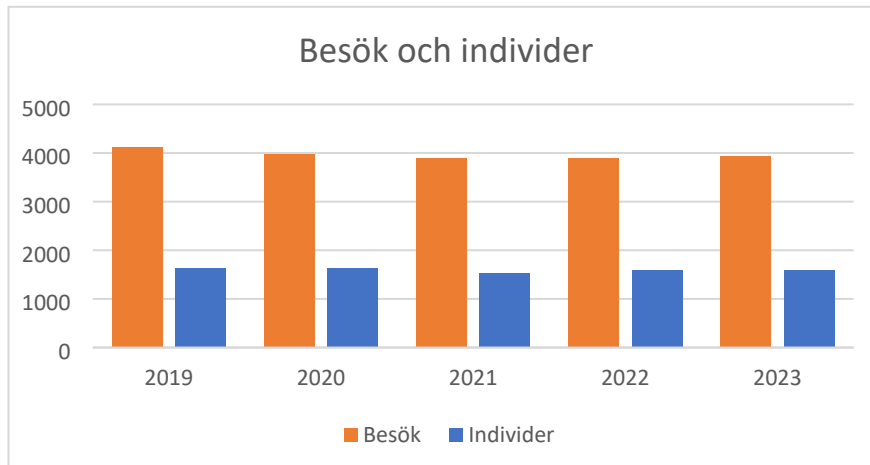
Tabell 1. Besök på ungdomsmottagningen i Visby 2019-2023

År	Besök	Kvinna	Man	tom 13 år	14-16 år	17-19 år	över 19 år	Fysiskt besök	Video/telefon	Individer
2019	4 127	3 627	498	102	1 027	1 606	1 392	3 956	170	1 644
2020	3 981	3 557	416	85	902	1 597	1 397	3 768	213	1 627
2021	3 890	3 550	336	172	983	1 563	1 172	2 950	939	1 528
2022	3 907	3 486	415	187	1 075	1 504	1 141	3 566	341	1 602
2023	3 938	3 579	353	201	1 194	1 365	1 178	3 640	298	1 603

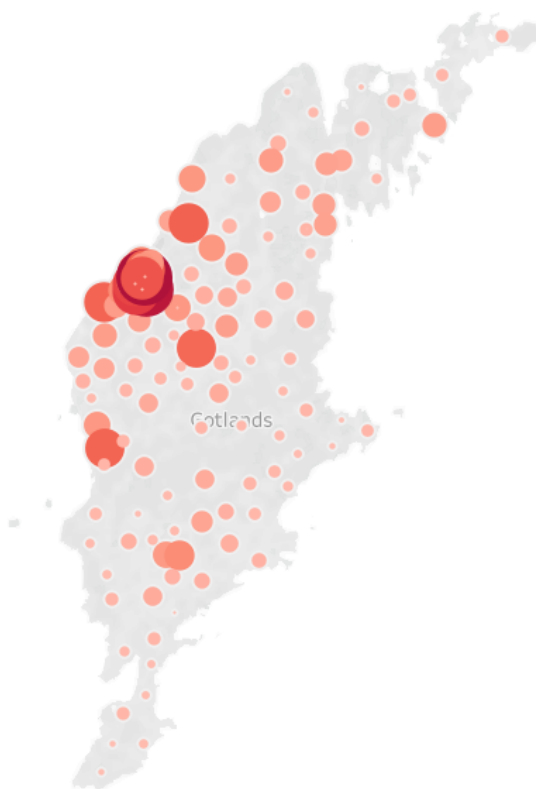
Tabell 2. Antal besök på ungdomsmottagningen i Visby per ålder

Tabell 3. Antal besök i relation till antal individer

Figur 1. Bild över folkbokföring per postnummer för ungdomar i åldern 13-23 år (totalt 3 180 kvinnor och 3 425 män).

I åldersgruppen 13-23 år finns 3 180 kvinnor och 3 425 män som är folkbokförda på Gotland. Fördelningen över folkbokföring per postnummer på ön skiljer sig inte åt mellan könen. I figuren ovan framgår det att en stor koncentration av åldersgruppen bor i en radie med omkring 3 mil till Visby, sedan finns mindre koncentrationer runt Slite, Fårösund och Hemse. Ju större och intensivare röda prickar på kartan ju fler folkbokförda.

Bedömning

Ur ett landsbygdsperspektiv är det viktigt att hela Gotlands befolkning har tillgång till hälso- och sjukvård på lika villkor. Idag finns det en ungdomsmottagning på Gotland och den finns i Visby där även majoriteten av ungdomsmottagningens besökare (gymnasieungdomar) befinner sig för skola.

Att förlägga verksamhet på landsbygden vissa dagar i veckan inom ramen för ordinarie verksamhet bedöms inte möjligt i dagsläget. Ungdomsmottagningen har uppsökande verksamhet i skolorna på landsbygden och det finns barnmorskemottagning både i Hemse och i Slite vilket tillgängliggör viss möjlighet för unga på ytterligare två orter förutom i Visby.

Ur ett ekonomiskt perspektiv har hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att göra stora besparingar och har inte möjlighet att prioritera en ökad ambitionsnivå i verksamheten. Därmed föreslår hälso- och sjukvårdsförvaltningen att motionen avslås.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2024-10-09
Yttrande hälso- och sjukvårdsnämnden daterat 2024-10-22
Motion daterad 2024-04-25

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör

Skickas till

Regionstyrelsen